

Fundusze Europejskie
Wiedza Edukacja Rozwój

**Rzeczpospolita
Polska**

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

PROGRAM NAUCZANIA KURSU UMIEJĘTNOŚCI ZAWODOWYCH

SPO.02.3. Diagnozowanie potrzeb biopsychospołecznych i możliwości w funkcjonowaniu osoby starszej

w zakresie kwalifikacji

SPO.02. Świadczenie usług opiekuńczo-wspierających osobie starszej

wyodrębnionej w zawodzie

opiekun osoby starszej 341202

Branża: pomocy społecznej SPO

Warszawa 2021

Autorzy:

Mgr Anna Chmiel

Mgr Żaneta Jankowska-Pasternak

Mgr Sylwia Laskowska

Mgr Izabela Łuchniak (ewaluacja)

Recenzenci

Recenzent 1-nauczyciel konsultant w zakresie kształcenia zawodowego Mgr Elżbieta Małek

Recenzent 2-przedstawiciel pracodawców właściwy dla danego zawodu Mgr Beata Wojciechowska

Ekspert: mgr pielęgniarstwa Marta Polanowska

Program opracowany we współpracy podmiotów z otoczenia społeczno-gospodarczego wskazanego we wniosku o powierzenie grantu na opracowanie modelowego kwalifikacyjnego kursu zawodowego (KKZ): Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Łodzi, ul. Kilińskiego 102/102A oraz Dom Pomocy Społecznej w Łodzi, ul. Złotnicza 10.

Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój

Oś priorytetowa II

Efektywne polityki publiczne dla rynku pracy, gospodarki i edukacji

Działanie 2.14. Rozwój narzędzi dla uczenia się przez całe życie

Konkurs nr POWR.02.14.00-IP.02-00-003/19

Opracowanie modelowych programów kwalifikacyjnych kursów zawodowych (kkz)

Spis treści

PROGRAM NAUCZANIA KURSU UMIEJĘTNOŚCI ZAWODOWYCH SPO.02.3. Diagnozowanie potrzeb biopsychospołecznych i możliwości w funkcjonowaniu osoby starszej

1. Wprowadzenie	6
1.1. Charakterystyka kursu umiejętności zawodowych SPO.02.3. Diagnozowanie potrzeb biopsychospołecznych i możliwości w funkcjonowaniu osoby starszej z kwalifikacji SPO.02. SPO.02. Świadczenie usług opiekuńczo-wspierających osobie starszej w zawodzie opiekun osoby starszej (symbol cyfrowy zawodu 341202).	6
1.2 Program ma strukturę przedmiotową	6
1.3 Charakterystyka programu	6
1.4 Cele kierunkowe programu kursu umiejętności zawodowych	9
1.5 Wymagania wstępne dla uczestników kursu	9
1.6 Odniesienie do rynku pracy.....	10
2. Plan zajęć kursu umiejętności zawodowych.....	11
2.1. Pogrupowane efekty kształcenia – tabela 8. i 9. stanowią załącznik do programu	11
2.2. Określenie liczby godzin poszczególnych zajęć z podziałem na zajęcia teoretyczne i praktyczne z uwzględnieniem efektów kształcenia wraz z kryteriami weryfikacji – tabela 10. stanowi załącznik do programu.	11
2.3. Plan kursu umiejętności zawodowych	11
3. Cele kształcenia KUZ	11
4. Programy poszczególnych zajęć	12
4.1. Program nauczania dla przedmiotu: Metodyka i metodologia pracy z osobą starszą.....	12
4.1.1. Cele ogólne przedmiotu:	12
4.1.2. Cele operacyjne przedmiotu.....	12
4.1.3. Materiał nauczania z uwzględnieniem opisu efektów kształcenia	13
4.1.4. Procedury osiągania celów kształcenia.....	14

4.1.5 Proponowane metody sprawdzania osiągnięć edukacyjnych uczestnika kursu	15
4.2. Program nauczania dla przedmiotu: Opieka i pomoc osobie starszej	15
4.2.1. Cele ogólne przedmiotu	15
4.2.2. Cele operacyjne przedmiotu	15
4.2.3. Materiał nauczania z uwzględnieniem opisu efektów kształcenia	16
4.2.4. Procedury osiągania celów kształcenia	17
4.2.5. Proponowane metody sprawdzania osiągnięć edukacyjnych uczestnika kursu	18
4.3. Program nauczania dla przedmiotu: Pielęgnowanie i zachowanie higieny osoby starszej	18
4.3.1. Cele ogólne przedmiotu:	18
4.3.2. Cele operacyjne przedmiotu	19
4.3.3. Materiał nauczania z uwzględnieniem opisu efektów kształcenia	19
4.3.4 Procedury osiągania celów kształcenia	20
4.3.5. Proponowane metody sprawdzania osiągnięć edukacyjnych uczestnika kursu	21
5. Ewaluacja programu KUZ	22
6. Wykaz literatury oraz niezbędnych środków i materiałów dydaktycznych	26
6.1. Wykaz literatury	26
6.2. Wykaz niezbędnych środków i materiałów dydaktycznych	27
7. Sposób i forma zaliczenia kursu	27
8. Sprawdzenie kompletności i poprawności opracowanego programu zajęć	27
Załączniki	30

1. Wprowadzenie

1.1. Charakterystyka kursu umiejętności zawodowych SPO.02.3. Diagnozowanie potrzeb biopsychospołecznych i możliwości w funkcjonowaniu osoby starszej z kwalifikacji SPO.02. SPO.02. Świadczenie usług opiekuńczo-wspierających osobie starszej w zawodzie opiekun osoby starszej (symbol cyfrowy zawodu 341202).

Kurs umiejętności zawodowych jest jedną z form kształcenia ustawicznego w formach pozaszkolnych. Szczegółowe warunki organizacji kursów umiejętności zawodowych i akredytacji ośrodków określa ustawa Prawo oświatowe oraz rozporządzenie w sprawie kształcenia ustawicznego w formach pozaszkolnych.

Program nauczania realizowany na kursie umiejętności zawodowych w zakresie kwalifikacji wyodrębnionej w zawodzie szkolnictwa branżowego, zawiera ogólne cele i zadania kształcenia zawodowego, cele kształcenia, efekty kształcenia i kryteria weryfikacji tych efektów, warunki realizacji kształcenia w zawodzie, w którym została wyodrębniona dana kwalifikacja, minimalną liczbę godzin kształcenia w zawodzie w ramach danej jednostki efektów kształcenia.

Program jest zgodny z zapisami podstawy programowej dla zawodu opiekun osoby starszej z 2019 r.

Kurs umiejętności zawodowych może być prowadzony przez:

- publiczne i niepubliczne szkoły prowadzące kształcenie zawodowe, z wyjątkiem szkół artystycznych - w zakresie zawodów, w których kształcą, oraz w zakresie innych zawodów przypisanych do branż, do których należą zawody, w których kształci szkoła;
- publiczne i niepubliczne placówki kształcenia ustawicznego i centra kształcenia zawodowego.

Kurs umiejętności zawodowych kończy się zaliczeniem w formie ustalonej przez podmiot prowadzący kurs.

Osoba podejmująca kształcenie na kwalifikacyjnym kursie zawodowym posiadająca zaświadczenie o ukończeniu kursu umiejętności zawodowych jest zwalniana, na swój wniosek złożony podmiotowi prowadzącemu kwalifikacyjny kurs zawodowy, z zajęć dotyczących efektów kształcenia zrealizowanych na tym kursie umiejętności zawodowych.

Zawód opiekun osoby starszej jest powiązany z zawodami opiekun w domu pomocy społecznej, opiekunka środowiskowa i asystent osoby niepełnosprawnej, w których występuje taka sama jednostka efektów kształcenia „Podstawy pomocy społecznej”.

1.2 Program ma strukturę przedmiotową.

1.3 Charakterystyka programu

W programie podzielono efekty kształcenia na kluczowe dla zawodu, ważne i pomocnicze, każdemu efektowi przypisano liczbę godzin przeznaczoną na kształcenie (tabela 1). Każdy efekt kształcenia wraz z kryteriami weryfikacji został przypisany do przedmiotu.

W każdym przedmiocie wskazano liczbę godzin przeznaczoną na kształcenie teoretyczne i zajęcia praktyczne.

Plan nauczania przedstawiono w tabeli 4.

Minimalna liczba godzin kształcenia na kursie umiejętności zawodowych jest równa minimalnej liczbie godzin kształcenia zawodowego w danej jednostce efektów kształcenia w danej kwalifikacji wyodrębnionej w zawodzie określonej w podstawie programowej kształcenia w zawodzie szkolnictwa branżowego.

Dla jednostki efektów kształcenia **SPO.02.3. Diagnozowanie potrzeb biopsychospołecznych i możliwości w funkcjonowaniu osoby starszej z kwalifikacji SPO.02.** Świadczenie usług opiekuńczo-wspierających osobie starszej minimalna liczba godzin na kursie umiejętności zawodowych jest równa 254. Czas trwania kursu – 3 miesiące. Kurs może rozpocząć się w dowolnym terminie.

Programy poszczególnych przedmiotów składają się z następujących elementów:

- cele ogólne przedmiotu, cele szczegółowe przedmiotu,
- działy programowe podzielone na tematy jednostek metodycznych wraz z przypisanymi im wymaganiami programowymi,
- propozycje metod nauczania,
- obudowa dydaktyczna,
- warunki realizacji,
- proponowane metody sprawdzania osiągnięć edukacyjnych uczestnika kursu,
- opis ewaluacji kursu,
- wykaz literatury oraz niezbędnych środków i materiałów dydaktycznych,
- wykaz niezbędnych środków i materiałów dydaktycznych,
- sposób i forma zaliczenia kursu.

Wskazane jest, aby w procesie dydaktycznym uczestniczyli nauczyciele i specjaliści reprezentujący różne dziedziny nauki tj. socjolog, pedagog społeczny, pedagog specjalny, psycholog, socjoterapeuta, prawnik, lekarz, pielęgniarka, terapeuta zajęciowy.

Dobrze byłoby aby tematy o charakterze czysto praktycznym, związane z pielęgnacją, higieną, profilaktyką odleży nową, profilaktyką zdrowotną, pierwszą pomocą, prowadzili specjaliści z zakresu opieki medycznej, rehabilitant, dietetyk, ratownik medyczny, lekarz, pielęgniarka.

Tematy, które mogą być realizowane z użyciem metod i technik kształcenia na odległość oznaczono w programie ikoną

Nie dotyczy to zajęć praktycznych i laboratoryjnych.

W podstawie programowej kształcenia w zawodach szkolnictwa branżowego zapisano, że „nauczyciele wszystkich obowiązkowych zajęć edukacyjnych z zakresu kształcenia zawodowego powinni stwarzać uczniom warunki do nabywania kompetencji personalnych i społecznych oraz umiejętności w zakresie organizacji pracy małych zespołów”. W programie wskazano jednak, w ramach których przedmiotów nauczyciele powinni szczególną uwagę poświęcić na rozwijanie kompetencji personalnych i społecznych oraz umiejętności w zakresie organizacji pracy małych zespołów. Dotyczy to przede wszystkim zajęć o charakterze warsztatowym, przygotowywania projektów czy studiów przypadku. Przyczynami takiego podejścia było:

- podkreślenie kompetencji szczególnie ważnych dla zawodu
- wsparcie nauczycieli w planowaniu procesu kształcenia zawodowego w taki sposób, by pozwalał na rozwijanie kompetencji personalnych i społecznych oraz umiejętności w zakresie organizacji pracy małych zespołów
- rekomendacje z badań nad lukami kompetencyjnymi kandydatów na pracowników oraz oczekiwań pracodawców wskazujące od wielu lat, że najbardziej pracownikom brakuje kompetencji miękkich (wśród nich te, które zapisane są w efektach kształcenia „Kompetencje personalne i społeczne” oraz „Organizacja pracy małych zespołów”)

Poszczególne KUZ-y mogą być organizowane niezależnie od siebie, jednak ze względu na treści poszczególnych przedmiotów, zaleca się następującą kolejność realizacji:

- SPO.02.2. Podstawy pomocy społecznej – KUZ SPO.02.2. stanowi podstawę dla SPO.02.5. w zakresie przedmiotu: Podstawy psychologii i socjologii w
  - opiece nad osobą starszą
- SPO.02.3. Diagnozowanie potrzeb biopsychospołecznych i możliwości w funkcjonowaniu osoby starszej – KUZ SPO.02.3 stanowi podstawę dla
- SPO.02.5.: Pielęgnacja i zachowanie higieny osoby starszej oraz dla SPO.02.4 i SPO.02.5 w zakresie przedmiotu: Metodyka i metodologia pracy z osobą
- starszą, a także dla SPO.02.5 i SPO.02.6. w zakresie przedmiotu: Opieka i pomoc osobie starszej
- SPO.02.5. Wykonywanie czynności opiekuńczo-wspierających u osoby starszej – KUZ SPO.02.5. stanowi podstawę dla SPO.02.4 i SPO.02.6 w zakresie
- przedmiotu: Współpraca z partnerami społecznymi
- SPO.02.4. Współpraca z podmiotami działającymi na rzecz osoby starszej – KUZ SPO.02.4 stanowi kontynuację SPO.02.3 w zakresie przedmiotu:
- Metodyka i metodologia pracy z osobą starszą oraz dla przedmiotu Opieka i pomoc osobie starszej
- SPO.02.6. Aktywizowanie osoby starszej do samodzielności życiowej jest kursem podsumowującym zdobyte umiejętności w KUZ: SPO.02.2, SPO.02.3.,
- SPO.02.4. i SPO.02.5.

1.4 Cele kierunkowe programu kursu umiejętności zawodowych

Celem kształcenia w zawodach szkolnictwa branżowego, także na kursie umiejętności zawodowych, jest przygotowanie uczących się do wykonywania pracy zawodowej i aktywnego funkcjonowania na zmieniającym się rynku pracy.

Zadania organizatora kursu umiejętności zawodowych są uwarunkowane zmianami zachodzącymi w otoczeniu gospodarczo-społecznym, na które wpływają w szczególności: nowe techniki i technologie, idea gospodarki opartej na wiedzy, globalizacja procesów gospodarczych i społecznych, rosnący udział handlu międzynarodowego, mobilność geograficzna i zawodowa, a także wzrost oczekiwań pracodawców w zakresie poziomu wiedzy i umiejętności pracowników.

Organizator kursu umiejętności zawodowych powinien realizować kształcenie zawodowe w oparciu o współpracę z pracodawcami, a praktyczna nauka zawodu powinna odbywać się w jak największym wymiarze w rzeczywistych warunkach pracy u pracodawców, w centrach kształcenia zawodowego, pracowniach szkolnych i placówkach kształcenia ustawicznego.

W procesie kształcenia zawodowego ważne jest integrowanie i korelowanie kształcenia ogólnego i zawodowego, w tym doskonalenie kompetencji kluczowych nabytych w procesie kształcenia ogólnego, z uwzględnieniem niższych etapów edukacyjnych.

W procesie kształcenia zawodowego są podejmowane działania wspomagające rozwój każdego uczącego się, stosownie do jego potrzeb i możliwości, ze szczególnym uwzględnieniem indywidualnych ścieżek edukacji i kariery, możliwości podnoszenia poziomu wykształcenia i kwalifikacji zawodowych oraz zapobiegania przedwczesnemu kończeniu nauki.

1.5 Wymagania wstępne dla uczestników kursu

Uczestnikami kursu mogą zostać osoby dorosłe (które ukończyły 18 lat):

- absolwenci wszystkich typów szkół - szkół podstawowych, gimnazjów, szkół ponadgimnazjalnych, szkół ponadpodstawowych, szkół policealnych – zainteresowani zdobywaniem kwalifikacji zawodowych,
- studenci i absolwenci studiów wyższych, którzy chcą poszerzyć/zmienić posiadane kwalifikacje zawodowe,
- osoby dorosłe, pracujące w danym zawodzie, chcące nabyć lub zaktualizować wiedzę i umiejętności zawodowe wymagane przez pracodawcę,
- aktualni słuchacze liceów ogólnokształcących dla dorosłych, którzy znajdą czas na równoległe zdobywanie kwalifikacji zawodowych.

Kandydat na uczestnika KUZ musi przedstawić zaświadczenie lekarskie zawierające orzeczenie o braku przeciwwskazań zdrowotnych do podjęcia praktycznej nauki zawodu.

Nie ma formalnych uwarunkowań do wykonywania zawodu opiekuna osoby starszej. Jednak analiza efektów kształcenia zapisanych w PPKZ, ofert pracy oraz doświadczenia pracowników domów pomocy społecznej oraz pracowników pomocy środowiskowej pokazują, że w toku nauczania należy zwrócić uwagę na poziom kompetencji społecznych, w tym kulturę osobistą, dojrzałość i odpowiedzialne podejście do wykonywanych zadań oraz predyspozycje psychiczne uczestnika kursu i sprawność fizyczną.

1.6 Odniesienie do rynku pracy

Opiekun osoby starszej to obecnie jeden z najbardziej poszukiwanych zawodów. Jedną z najważniejszych tego przyczyn jest gwałtownie postępujące starzenie się społeczeństwa. Kolejnym powodem jest współczesny model rodziny, w tym dbałość o rozwój kariery zawodowej dzieci osób starszych, a co za tym idzie wielość obowiązków i brak czasu na zapewnienie opieki rodzicom bądź dziadkom.

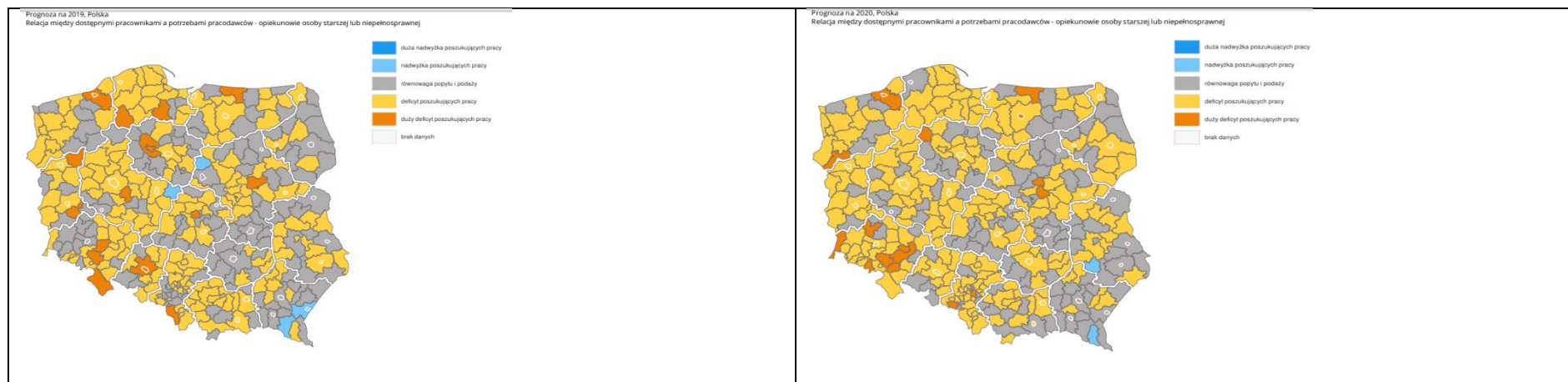
Opiekunem osoby starszej mogą być zarówno kobiety jak i mężczyźni.

Opiekunowie osoby starszej mają sporo możliwości pracy, zarówno w kraju, jak i za granicą. Mogą pracować w **domach pomocy społecznej**, w domach samopomocy, w hospicjach i w placówkach opieki paliatywnej. Często znajdują także zatrudnienie w prywatnych domach jako opiekunowie stali lub zatrudnieni na godziny.

Informacje o zapotrzebowaniu na opiekunów osoby starszej można znaleźć m.in. na [stronie internetowej Barometru zawodów](#). Zakwalifikowano tam zawód *opiekun osoby starszej* do grupy zawodów *opiekunowie osoby starszej lub niepełnosprawnej*.

Jak widać na poniższych mapkach w większości powiatów jest bardzo duże lub duże zapotrzebowanie na przedstawicieli tej grupy zawodów. Tylko w nielicznych powiatach jest nadwyżka poszukujących pracy.

Rysunek 1

Z „Prognozy zapotrzebowania na pracowników w zawodach szkolnictwa branżowego” ze stycznia 2021 wynika, że zapotrzebowanie na opiekunów osoby starszej jest umiarkowane we wszystkich województwach oprócz lubelskiego, łódzkiego i małopolskiego (można założyć, że w tych trzech województwach zapotrzebowanie na ten zawód pozostaje w równowadze).

2. Plan zajęć kursu umiejętności zawodowych

2.1. Pogrupowane efekty kształcenia – tabela 8. i 9. stanowią załącznik do programu

2.2. Określenie liczby godzin poszczególnych zajęć z podziałem na zajęcia teoretyczne i praktyczne z uwzględnieniem efektów kształcenia wraz z kryteriami weryfikacji – tabela 10. stanowi załącznik do programu.

2.3. Plan kursu umiejętności zawodowych

Poniższa tabela dotyczy dziennej formy kształcenia.

Tabela 1 Plan zajęć kursu umiejętności zawodowych

Nazwa zajęć	Łączna liczba godzin	Uwagi o realizacji		
		Liczba godzin kształcenia teoretycznego	Liczba godzin kształcenia praktycznego	Czas realizacji
Metodyka i metodologia pracy z osobą starszą	122	122 70	0 52	1-3 miesiąc
Opieka i pomoc osobie starszej	88	88 54	0 34	1-3 miesiąc
Pielęgnowanie i zachowanie higieny osoby starszej	44	20	24	1-3 miesiąc
Łączna liczba godzin zajęć	254	144	110	

Liczba godzin przypisana poszczególnym zajęciom, uwzględnia minimalną liczbę godzin przewidzianą w podstawie programowej na realizację efektów kształcenia ujętych w jednostkach efektów (przy założeniu, że kształcenie odbywa się w systemie dziennym lub stacjonarnym).

Dopuszcza się prowadzenie zajęć dydaktycznych w wymiarze nie więcej niż 20% ogólnej liczby godzin w formie kształcenia na odległość, z zachowaniem wymogów prawnych. Możliwość kształcenia na odległość nie dotyczy zajęć praktycznych.

Nauczyciele wszystkich obowiązkowych zajęć edukacyjnych z zakresu kształcenia zawodowego powinni stwarzać uczniom warunki do nabywania kompetencji personalnych i społecznych oraz umiejętności w zakresie organizacji pracy małych zespołów.

3. Cele kształcenia KUZ

Absolwent kursu umiejętności zawodowych powinien być przygotowany do wykonywania następujących zadań zawodowych:

- ustalenie i klasyfikowanie problemów opiekuńczych i potrzeb osoby starszej;

4. Programy poszczególnych zajęć

4.1. Program nauczania dla przedmiotu: Metodyka i metodologia pracy z osobą starszą

4.1.1. Cele ogólne przedmiotu:

- Stosowanie metod i technik działań opiekuńczo-wspierających w odniesieniu do osoby starszej
- Nabycie umiejętności rozpoznawania, analizy i interpretacji sytuacji życiowej osoby starszej w oparciu o zmienne biopsychospołeczne
- Nabycie umiejętności podejmowania działań opiekuńczo-wspierających w oparciu o rozpoznanie potrzeb osoby starszej
- Rozpoznawanie potrzeb biopsychospołecznych osoby starszej

4.1.2. Cele operacyjne przedmiotu

Uczestnik kursu potrafi:

- wymieniać techniki działań opiekuńczo-wspierających dostosowane do potrzeb i możliwości osoby starszej
- stosować metody i techniki działań opiekuńczo-wspierających dostosowane do potrzeb i możliwości osoby starszej
- analizować rodzaje dokumentacji zdrowotnej i społecznej osoby starszej
- analizować i interpretować sytuację życiową osoby starszej w oparciu o zmienne biopsychospołeczne
- Przedstawić konsekwencje braku odpowiedzialności podczas wykonywania zadań zawodowych
- Analizować własne kompetencje i planować rozwój zawodowy
- Planować własny rozwój zawodowy

Cele zajęć/przedmiotów odnoszą się do wiedzy, umiejętności i kompetencji personalnych i społecznych

4.1.3. Materiał nauczania z uwzględnieniem opisu efektów kształcenia

Tabela 2 Materiał nauczania z uwzględnieniem opisu efektów kształcenia

Dział programowy	Tematy jednostek metodycznych	Liczba godzin dla tematu	Efekty kształcenia	Kryteria weryfikacji określone w podstawie programowej
Dział I Diagnoza potrzeb osoby starszej SUMA: 122	Temat 1: Dokumentacja w pracy z osobą starszą	16	SPO.02.3.9 posługuje się dokumentacją dotyczącą sytuacji zdrowotnej i społecznej osoby starszej (ew) SPO.02.8.8 aktualizuje wiedzę i doskonali umiejętności zawodowe (ew)	<ul style="list-style-type: none"> – określa rodzaje dokumentacji zdrowotnej i społecznej osoby starszej – prowadzi dokumentację sytuacji zdrowotnej i społecznej osoby starszej – analizuje dokumentację dotyczącą sytuacji zdrowotnej i społecznej osoby starszej – opisuje podstawowy zakres wiedzy i umiejętności zawodowych – analizuje własne kompetencje – wyznacza sobie cele rozwojowe – planuje własny rozwój zawodowy
	Temat 2: Rozpoznawanie, analiza i interpretacja sytuacji życiowej osoby starszej w oparciu o zmienne biopsychospołeczne	74	SPO.02.3.6 rozpoznaje warunki życia osoby starszej (ek) SPO.02.3.8 planuje działania opiekuńczo-wspierające osobę starszą (ek)	<ul style="list-style-type: none"> – ocenia poziom samodzielności w życiu społecznym osoby starszej – analizuje sytuację materialną osoby starszej – określa warunki mieszkaniowe osoby starszej – charakteryzuje wyposażenie gospodarstwa domowego osoby starszej – rozpoznaje istniejące relacje rodzinne osoby starszej – ustala plan działań opiekuńczo-wspierających – weryfikuje program działań za pomocą zgromadzonej dokumentacji – posługuje się metodami, technikami i narzędziami do wdrażania działań opiekuńczo-wspierających
	Temat 3: Wdrażanie działań opiekuńczo - wspierających w oparciu o rozpoznanie potrzeb osoby starszej 	32	SPO.02.3.1 rozpoznaje potrzeby i problemy osoby starszej (ek)	<ul style="list-style-type: none"> – różnicuje pojęcia: potrzeba i problem – określa potrzeby człowieka – dobiera sposoby zaspokajania potrzeb osoby starszej – opisuje potrzeby biopsychospołeczne osoby starszej

4.1.4. Procedury osiągnięcia celów kształcenia

Propozycje metod nauczania

Wykład z wykorzystaniem środków wizualnych, prezentacja, pogadanka, dyskusja, metody warsztatowe, ćwiczenia, analiza dokumentacji, metody podające, metody problemowe.

Zajęcia powinny być prowadzone z wykorzystaniem zróżnicowanych form: indywidualnie, w parach lub grupowo, całym zespołem.

Stosowane formy pracy powinny być dostosowane do zdiagnozowanych przez nauczycieli potrzeb i możliwości uczących się, np. dobór zadań o odpowiednim stopniu trudności, wsparcie uczenia się materiałami multimedialnymi, organizacja uczenia się w grupach heterogenicznych, dzielenie materiału nauczania na mniejsze części, częste udzielanie informacji zwrotnych z uwzględnieniem zasad oceniania kształtującego.

Możliwość prowadzenia zajęć za pomocą technik kształcenia na odległość dział I – temat 3.

Obudowa dydaktyczna

Zajęcia powinny być realizowane częściowo w sali ogólnodydaktycznej wyposażonej w stanowisko komputerowe z dostępem do Internetu oraz ekran projekcyjny, projektor multimedialny, tablicę, literaturę zawodową częściowo w pracowni umożliwiającej swobodne ustawienie krzeseł lub materacy (do pracy warsztatowej). Zajęcia warsztatowe powinny być realizowane w grupach maksymalnie 12-osobowych.

Literatura:

1. Hamer Hanna „Psychologia społeczna. Teoria i praktyka” Wydawnictwo Difin Warszawa 2005
2. Jakimowicz-Klein B. „Opieka nad seniorem” Wydawnictwo Świat Książki Warszawa 2014
3. Kliszczy Joanna „Psychologia potrzeb osób starszych: potrzeby psychospołeczne po 65 roku życia” Wydawnictwo Difin Warszawa 2019
4. Talarska D. , Wieczorkowska-Tobis K., Szwalkiewicz E. „Opieka nad osobami przewlekłe chorymi, w wieku podeszłym i niesamodzielnymi” Wydawnictwo Lekarskie PZWL warszawa 2010

Podręczniki i akty prawne wymagają aktualizacji przez nauczyciela

Środki dydaktyczne do przedmiotu:

Podręczniki, materiały audiowizualne, prezentacje multimedialne, tablice, pliki graficzne, zestawy ćwiczeń, instrukcje do ćwiczeń, karty pracy dla uczestników, przykładowa dokumentacja zdrowotna i społeczna, stanowisko komputerowe z dostępem do internetu i projektorem multimedialnym.

Warunki realizacji

Zajęcia powinny być realizowane częściowo w sali ogólnodydaktycznej wyposażonej w stanowisko komputerowe z dostępem do internetu oraz ekran projekcyjny, projektor multimedialny, tablicę, literaturę zawodową, częściowo w pracowni umożliwiającej swobodne ustawienie krzeseł.

Zajęcia warsztatowe powinny być organizowane w podziale całego zespołu na grupy maksymalnie 12-osobowych.

4.1.5 Proponowane metody sprawdzania osiągnięć edukacyjnych uczestnika kursu

Sprawdzanie opanowania przez uczestnika wymagań programowych będzie przeprowadzone na podstawie materiału z przeprowadzonych wykładów oraz ćwiczeń i zajęć warsztatowych.

Odpowiedź ustna, opracowanie prezentacji, referatu, aktywność w zajęciach warsztatowych. W przypadku oceny prezentacji należy zwrócić uwagę na zaangażowanie w przygotowanie, podział obowiązków, zakres prac. W ocenie należy uwzględnić następujące kryteria ogólne: zawartość merytoryczną, poprawność, formy przedstawienia.

Sprawdzanie osiągnięć powinno odbywać się przez cały okres realizacji programu zajęć na podstawie kryteriów przedstawionych na początku kursu.

Sprawdzenie spełnienia kryteriów weryfikacji powiązanych z tematami prowadzonymi z użyciem technik kształcenia na odległość odbywa się tymi samymi metodami, jak w przypadku zajęć stacjonarnych. Jeśli nauczyciele posiadają dostęp do interaktywnych materiałów sprawdzających warto włączyć je do metod oceniania osiągnięć uczestników kursu.

4.2. Program nauczania dla przedmiotu: Opieka i pomoc osobie starszej

4.2.1. Cele ogólne przedmiotu

- Poznanie problemów biopsychospołecznych i potrzeb osoby starszej.
- Nabycie umiejętności pomocy osobie chorej i niesamodzielnej w różnych aspektach życia

4.2.2. Cele operacyjne przedmiotu

Uczestnik kursu potrafi:

- rozpoznać problemy biopsychospołeczne i potrzeby osób starszych,
- rozpoznać możliwości psychofizyczne osób starszych,
- rozpoznać zaburzenia psychofizyczne osób starszych,
- określić zasady komunikacji interpersonalnej,
- wymienić zasady komunikacji interpersonalnej i aktywne metody słuchania.

Cele zajęć/przedmiotów/jednostek odnoszą się do wiedzy, umiejętności i kompetencji personalnych i społecznych

4.2.3. Materiał nauczania z uwzględnieniem opisu efektów kształcenia

Tabela 3 Materiał nauczania z uwzględnieniem opisu efektów kształcenia

Dział programowy	Tematy jednostek metodycznych	Liczba godzin dla tematu	Efekty kształcenia	Kryteria weryfikacji określone w podstawie programowej
Dział I Zaspokojenie potrzeb psychofizycznych osoby starszej SUMA: 48	Temat 1: Choroby i zaburzenia występujące u osoby starszej 	32	SPO.02.3.5 rozpoznaje symptomy zaburzeń psychofizycznych u osoby starszej (ek)	<ul style="list-style-type: none"> – rozróżnia choroby wieku starczego – wymienia objawy zaburzeń psychicznych u osoby starszej – wymienia objawy zaburzeń fizycznych u osoby starszej
	Temat 2: Wybrane skale do oceny samodzielności osoby starszej 	8	SPO.02.3.4 analizuje poziom możliwości psychofizycznych osoby starszej (ek)	<ul style="list-style-type: none"> – ocenia poziom samodzielności osoby starszej, posługując się wybraną skalą – rozpoznaje orientację osoby starszej w miejscu i czasie
	Temat 3: Rozpoznawanie możliwości psychofizycznych osoby starszej. 	8	SPO.02.3.4 analizuje poziom możliwości psychofizycznych osoby starszej (ek)	<ul style="list-style-type: none"> – ustala ograniczenia funkcjonalne w zaspokajaniu potrzeb psychofizycznych
Dział II Zaspakajanie potrzeb biopsychospołecznych osoby starszej SUMA: 40	Temat 1: Potrzeby biopsychospołeczne osoby starszej 	12	SPO.02.3.2 pomaga osobie starszej w zaspokajaniu potrzeb biopsychospołecznych (ek)	<ul style="list-style-type: none"> – określa potrzeby biopsychospołeczne osoby starszej – rozpoznaje potrzeby społeczne osoby starszej

Dział programowy	Tematy jednostek metodycznych	Liczba godzin dla tematu	Efekty kształcenia	Kryteria weryfikacji określone w podstawie programowej
	Temat 2: Rozpoznawanie zaburzeń psychofizycznych występujących u osoby starszej. 	28	SPO.02.3.2 pomaga osobie starszej w zaspokajaniu potrzeb biopsychospołecznych (ek) SPO.02.8.3 stosuje zasady komunikacji interpersonalnej (ek)	<ul style="list-style-type: none"> – opisuje zaburzenia w zakresie zdrowia fizycznego osoby starszej – rozróżnia zaburzenia w zakresie zdrowia psychicznego człowieka – wymienia zasady komunikacji interpersonalnej i aktywne metody słuchania – określa zasady komunikacji interpersonalnej – charakteryzuje aktywne metody słuchania

4.2.4. Procedury osiągnięcia celów kształcenia

Propozycje metod nauczania,

Wykład z wykorzystaniem środków wizualnych, prezentacja, pogadanka, dyskusja, metody warsztatowe, ćwiczenia, metody eksponujące, instruktaż, metody podające, metoda przypadku.

Zajęcia powinny być prowadzone z wykorzystaniem zróżnicowanych form: indywidualnie, w parach lub grupowo, całym zespołem.

Stosowane formy pracy powinny być dostosowane do zdiagnozowanych przez nauczycieli potrzeb i możliwości uczących się, np. dobór zadań o odpowiednim stopniu trudności, wsparcie uczenia się materiałami multimedialnymi, organizacja uczenia się w grupach heterogenicznych, dzielenie materiału nauczania na mniejsze części, częste udzielenie informacji zwrotnych z uwzględnieniem zasad oceniania kształtującego.

Możliwość prowadzenia zajęć za pomocą technik kształcenia na odległość.

Obudowa dydaktyczna

Literatura:

- Krajewska-Kułak Elżbieta, Cybulski Mateusz „Opieka nad osobami starszymi. Przewodnik dla zespołu terapeutycznego”. Wydawnictwo PZWL, Warszawa 2016
- Kliszcz Joanna „Psychologia w zawodzie i pracy opiekuna medycznego” Wydawnictwo Gdańskie Wydawnictwo Psychologiczne 2019
- Praca zbiorowa „Opiekun osoby starszej. Podręcznik do nauki zawodu” Wydawnictwo WSiP 2020

Podręczniki wymagają aktualizacji przez nauczyciela

Środki dydaktyczne do przedmiotu:

Podręczniki, książki kucharskie, atlasy kulinarne, tabele kaloryczne, glukometr, dokumentacja pacjenta, materiały audiowizualne, podcasty, prezentacje multimedialne, tablice, pliki graficzne, zestawy ćwiczeń, instrukcje do ćwiczeń, karty pracy dla uczestników, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze, środki i sprzętu do utrzymania higieny osobistej i otoczenia, sprzęt imitujący wyposażenie łazienki, kuchni, sypialni, pracownia organizacji czasu wolnego wyposażona w: sprzęt audiowizualny, taki jak: telewizor, monitor, komputer lub laptop, projektor lub rzutnik pisma, sprzęt nagłaśniający, odtwarzacz DVD i zestawy płyt CD, DVD, instrumenty muzyczne, sprzęt sportowy oraz sprzęt do gier i zabaw ruchowych, sprzęt turystyczny, sprzęt fotograficzny, gry stolikowe i towarzyskie, służące do rozwijania umiejętności praktycznych związanych z konstruktywnym spędzaniem czasu wolnego, puzzle, łamigłówki, krzyżówki, przybory piśmiennicze, sprzęt, materiały i przybory do szycia, haftowania, wyszywania, komputerowe z dostępem do internetu i projektorem multimedialnym.

Warunki realizacji

Zajęcia powinny być realizowane częściowo w sali ogólnodydaktycznej wyposażonej w stanowisko komputerowe z dostępem do internetu oraz ekran projekcyjny, projektor multimedialny, tablicę, literaturę zawodową, częściowo w pracowni umożliwiającej swobodne ustawienie krzeseł, pomieszczenia podzielone na strefy aktywności tj. kuchnię, łazienkę, pokój dzienny, sypialnię oraz pracownię gospodarstwa domowego.

Zajęcia warsztatowe powinny być organizowane w podziale całego zespołu na grupy maksymalnie 12-osobowych.

4.2.5. Proponowane metody sprawdzania osiągnięć edukacyjnych uczestnika kursu

Sprawdzanie opanowania przez uczestnika wymagań programowych będzie przeprowadzone na podstawie materiału z przeprowadzonych wykładów oraz ćwiczeń i zajęć warsztatowych.

Odpowiedź ustna, opracowanie prezentacji, referatu, aktywność w zajęciach warsztatowych. W przypadku oceny prezentacji należy zwrócić uwagę na zaangażowanie w przygotowanie, podział obowiązków, zakres prac. W ocenie należy uwzględnić następujące kryteria ogólne: zawartość merytoryczną, poprawność, formy przedstawienia.

Sprawdzanie osiągnięć powinno odbywać się przez cały okres realizacji programu zajęć na podstawie kryteriów przedstawionych na początku kursu.

Sprawdzenie spełnienia kryteriów weryfikacji powiązanych z tematami prowadzonymi z użyciem technik kształcenia na odległość odbywa się tymi samymi metodami, jak w przypadku zajęć stacjonarnych. Jeśli nauczyciele posiadają dostęp do interaktywnych materiałów sprawdzających warto włączyć je do metod oceniania osiągnięć uczestników kursu.

4.3. Program nauczania dla przedmiotu: Pielęgniownictwo i zachowanie higieny osoby starszej

4.3.1. Cele ogólne przedmiotu:

- Poznanie funkcji fizjologicznych układów organizmu człowieka.
- Zapoznanie się z układami i narządami człowieka.

4.3.2. Cele operacyjne przedmiotu

Uczestnik kursu potrafi:

- wyjaśnić podstawowe procesy życiowe organizmu człowieka,
- dokonać analizy wartości parametrów życiowych osoby starszej,
- objaśnić pojęcia z zakresu anatomii i fizjologii człowieka.

Cele zajęć/przedmiotów/jednostek odnoszą się do wiedzy, umiejętności i kompetencji personalnych i społecznych.

4.3.3. Materiał nauczania z uwzględnieniem opisu efektów kształcenia

Tabela 4 Materiał nauczania z uwzględnieniem opisu efektów kształcenia

Dział programowy	Tematy jednostek metodycznych	Liczba godzin dla tematu	Efekty kształcenia	Kryteria weryfikacji określone w podstawie programowej
Dział I Pierwsza pomoc SUMA:44	Temat 1: Stan poszkodowanego i warunki udzielania pierwszej pomocy	6	SPO.02.3.7 dokonuje pomiaru parametrów życiowych osoby starszej (ek)	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia parametry życiowe – dokonuje analizy wartości parametrów życiowych osoby starszej
	Temat 2: Pierwsza pomoc przedmedyczna	6	SPO.02.3.7 dokonuje pomiaru parametrów życiowych osoby starszej (ek)	<ul style="list-style-type: none"> – gromadzi zapisy parametrów życiowych osoby starszej w prowadzonej dokumentacji – określa prawidłowe wartości parametrów życiowych człowieka – określa sposoby pomiaru parametrów życiowych człowieka – wykonuje resuscytację krążeniowo-oddechową na fantomie zgodnie z wytycznymi Polskiej Rady Resuscytacji i Europejskiej rady Resuscytacji
	Temat 3: Podstawy anatomii i fizjologii człowieka	32	SPO.02.3.3 charakteryzuje ogólną budowę organizmu człowieka (ew)	<ul style="list-style-type: none"> – objaśnia pojęcia z zakresu anatomii i fizjologii człowieka – opisuje procesy życiowe organizmu człowieka – omawia budowę i funkcję tkanek, narządów i układów organizmu człowieka

4.3.4 Procedury osiągnięcia celów kształcenia

Propozycje metod nauczania

Wykład z wykorzystaniem środków wizualnych, prezentacja, pogadanka, dyskusja, metody warsztatowe, ćwiczenia, pokaz z objaśnieniem, metoda projektu, pomiary parametrów, analiza dokumentacji, metoda przypadku, wykład problemowy.

Zajęcia powinny być prowadzone z wykorzystaniem zróżnicowanych form: indywidualnie, w parach lub grupowo, całym zespołem.

Stosowane formy pracy powinny być dostosowane do zdiagnozowanych przez nauczycieli potrzeb i możliwości uczących się, np. dobór zadań o odpowiednim stopniu trudności, wsparcie uczenia się materiałami multimedialnymi, organizacja uczenia się w grupach heterogenicznych, dzielenie materiału nauczania na mniejsze części, częste udzielanie informacji zwrotnych z uwzględnieniem zasad oceniania kształtującego.

Obudowa dydaktyczna

Literatura:

1. Atlas Anatomiczny, Wydawnictwo Buchmann, 2007.
2. Bernert Adam „Pierwsza pomoc”, Wydawnictwo Centrum Rozwoju Edukacji EDICON sp. z o. o. Poznań
3. Bochenek Adam, Reicher Michał „Anatomia człowieka” t. 1-5 . Wydawnictwo PZWL. Warszawa 2007
4. Buchfelder M., Buchfelder A., Podręcznik pierwszej pomocy, Warszawa 2014
5. Ciszek B., Aleksandrowicz R. (red.), Mały atlas anatomiczny, red., Wydawnictwo PZWL, Warszawa 2015
6. Gołąb Bogusław K. „Podstawy anatomii człowieka”. Wydawnictwo PZWL, Warszawa 2012
7. Goniewicz M., Pierwsza pomoc, Warszawa 2014
8. Paciorek P., Patrzala A., Medyczne czynności ratunkowe, PZWL, Warszawa 2016
9. Praca zbiorowa „Opiekun Osoby starszej. Podręcznik do nauki zawodu” Wydawnictwo WSiP 2020
10. Schiefele Josefa. Staudt Ilse, Dach M. Margarete”Pielęgniarstwo geriatryczne” Wydawnictwo Medyczne Urban & Partner, Wrocław 2005
11. Szwalkiewicz E., „Opiekun medyczny w praktyce”, Warszawa 2013, Wydawnictwo Lekarskie PZWL
12. Wytyczne ERR z 2015 roku

Podręczniki i materiały wymagają aktualizacji przez nauczyciela.

Środki dydaktyczne:

Podręczniki, atlasy anatomiczne, materiały audiowizualne, prezentacje multimedialne, zestawy ćwiczeń, instrukcje do ćwiczeń, karty pracy dla uczestników, plansze dotyczące budowy ciała człowieka, modele anatomiczne, sprzęt z zakresu udzielania pierwszej pomocy przedmedycznej, sprzęt przewidziany w pracowni umiejętności pielęgnacyjnych i czynności opiekuńczych, plansze ze skalą oceny ryzyka wystąpienia odleżyn, dokumentacja pacjenta, stanowisko komputerowe z dostępem do internetu i projektorem multimedialnym.

Warunki realizacji

Zajęcia powinny być realizowane częściowo w sali ogólnodostępnej wyposażonej w stanowisko komputerowe z dostępem do Internetu oraz ekran projekcyjny, projektor multimedialny, tablicę, literaturę zawodową częściowo w pracowni umożliwiającej swobodne ustawienie krzeseł. Ćwiczenia z zakresu pierwszej pomocy powinny być prowadzone w pracowni wyposażonej w podstawowy sprzęt z zakresu udzielania pierwszej pomocy przedmedycznej, w tym: defibrylator, fantomy BLS dorosłego, środki ochrony indywidualnej, ciśnieniomierz, termometr, glukometr, środki dezynfekujące, materiały higieniczne i opatrunkowe. Zajęcia warsztatowe powinny być realizowane w grupach maksymalnie 12-osobowych.

4.3.5. Proponowane metody sprawdzania osiągnięć edukacyjnych uczestnika kursu

Sprawdzanie opanowania przez uczestnika wymagań programowych będzie przeprowadzone na podstawie materiału z przeprowadzonych wykładów oraz ćwiczeń i zajęć warsztatowych.

Odpowiedź ustna, opracowanie prezentacji, referatu, aktywność w zajęciach warsztatowych, sprawdzian praktyczny. W przypadku oceny prezentacji należy zwrócić uwagę na zaangażowanie w przygotowanie, podział obowiązków, zakres prac. W ocenie należy uwzględnić następujące kryteria ogólne: zawartość merytoryczną, poprawność, formy przedstawienia.

Sprawdzanie osiągnięć powinno odbywać się przez cały okres realizacji programu zajęć na podstawie kryteriów przedstawionych na początku kursu.

Sprawdzenie spełnienia kryteriów weryfikacji powiązanych z tematami prowadzonymi z użyciem technik kształcenia na odległość odbywa się tymi samymi metodami, jak w przypadku zajęć stacjonarnych. Jeśli nauczyciele posiadają dostęp do interaktywnych materiałów sprawdzających warto włączyć je do metod oceniania osiągnięć uczestników kursu.

5. Ewaluacja programu KUZ

Tabela 5 Ewaluacja programu KUZ

Efekt kształcenia z podstawy programowej (oznaczony w programie kursu jako kluczowy dla kwalifikacji lub jednostki efektów)	Wskaźniki potwierdzające osiągnięcie efektu kształcenia	Metody/techniki badania	Termin badania
<p>Diagnozowanie potrzeb biopsychospołecznych i możliwości w funkcjonowaniu osoby starszej</p> <p>rozpoznaje potrzeby i problemy osoby starszej (ek)</p>	<ul style="list-style-type: none"> – różnicuje pojęcia: potrzeba i problem – określa potrzeby człowieka – dobiera sposoby zaspokajania potrzeb osoby starszej – opisuje potrzeby biopsychospołeczne osoby starszej 	<p>metody bieżące (sprawdzanie wiedzy/umiejętności w trakcie kształcenia):</p> <ul style="list-style-type: none"> – odpowiedź ustna – test pisemny jednego wyboru/wielokrotnego wyboru, test uzupełnień – przygotowanie prezentacji/referatu <p>metody sumujące:</p> <ul style="list-style-type: none"> – egzamin kończący kurs (test pisemny jednego wyboru/wielokrotnego wyboru, test uzupełnień, sprawdzian praktyczny) 	<p>wg ustalonego rozkładu materiału oraz terminów sprawdzania wiedzy/umiejętności</p> <p>koniec kursu</p>
<p>pomaga osobie starszej w zaspokajaniu potrzeb biopsychospołecznych (ek)</p>	<ul style="list-style-type: none"> – określa potrzeby biopsychospołeczne osoby starszej – opisuje zaburzenia w zakresie zdrowia fizycznego osoby starszej – rozróżnia zaburzenia w zakresie zdrowia psychicznego człowieka 	<p>metody bieżące (sprawdzanie wiedzy/umiejętności w trakcie kształcenia):</p> <ul style="list-style-type: none"> – odpowiedź ustna – test pisemny jednego wyboru/wielokrotnego wyboru, test uzupełnień – dyskusja – przygotowanie prezentacji/referatu 	<p>wg ustalonego rozkładu materiału oraz terminów sprawdzania wiedzy/umiejętności</p>

Efekt kształcenia z podstawy programowej (oznaczony w programie kursu jako kluczowy dla kwalifikacji lub jednostki efektów)	Wskaźniki potwierdzające osiągnięcie efektu kształcenia	Metody/techniki badania	Termin badania
	<ul style="list-style-type: none"> – rozpoznaje potrzeby społeczne osoby starszej 	<ul style="list-style-type: none"> – sprawdzian praktyczny <p>metody sumujące:</p> <ul style="list-style-type: none"> – egzamin kończący kurs (test pisemny jednego wyboru/wielokrotnego wyboru, test uzupełnień, sprawdzian praktyczny) 	koniec kursu
rozpoznaje warunki życia osoby starszej (ek)	<ul style="list-style-type: none"> – ocenia poziom samodzielności w życiu społecznym osoby starszej – analizuje sytuację materialną osoby starszej – określa warunki mieszkaniowe osoby starszej – charakteryzuje wyposażenie gospodarstwa domowego osoby starszej – rozpoznaje istniejące relacje rodzinne osoby starszej 	<p>metody bieżące (sprawdzanie wiedzy/umiejętności w trakcie kształcenia):</p> <ul style="list-style-type: none"> – odpowiedź ustna – test pisemny jednego wyboru/wielokrotnego wyboru, test uzupełnień – dyskusja – sprawdzian praktyczny <p>metody sumujące:</p> <ul style="list-style-type: none"> – egzamin kończący kurs (test pisemny jednego wyboru/wielokrotnego wyboru, test uzupełnień, sprawdzian praktyczny) 	<p>wg ustalonego rozkładu materiału oraz terminów sprawdzania wiedzy/umiejętności</p> <p>koniec kursu</p>
dokonuje pomiaru parametrów życiowych osoby starszej (ek)	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia parametry życiowe – określa prawidłowe wartości parametrów życiowych człowieka 	<p>metody bieżące (sprawdzanie wiedzy/umiejętności w trakcie kształcenia):</p> <ul style="list-style-type: none"> – odpowiedź ustna 	wg ustalonego rozkładu materiału oraz terminów sprawdzania wiedzy/umiejętności

Efekt kształcenia z podstawy programowej (oznaczony w programie kursu jako kluczowy dla kwalifikacji lub jednostki efektów)	Wskaźniki potwierdzające osiągnięcie efektu kształcenia	Metody/techniki badania	Termin badania
	<ul style="list-style-type: none"> – określa sposoby pomiaru parametrów życiowych człowieka – dokonuje analizy wartości parametrów życiowych osoby starszej – gromadzi zapisy parametrów życiowych osoby starszej w prowadzonej dokumentacji 	<ul style="list-style-type: none"> – test pisemny jednego wyboru/wielokrotnego wyboru, test uzupełnień – dyskusja – sprawdzian praktyczny <p>metody sumujące:</p> <ul style="list-style-type: none"> – egzamin kończący kurs (test pisemny jednego wyboru/wielokrotnego wyboru, test uzupełnień, sprawdzian praktyczny) 	koniec kursu
planuje działania opiekuńczo-wspierające osobę starszą (ek)	<ul style="list-style-type: none"> – posługuje się metodami, technikami i narzędziami do wdrażania działań opiekuńczo-wspierających – ustala plan działań opiekuńczo-wspierających – weryfikuje program działań za pomocą zgromadzonej dokumentacji 	<p>metody bieżące (sprawdzanie wiedzy/umiejętności w trakcie kształcenia):</p> <ul style="list-style-type: none"> – odpowiedź ustna – test pisemny jednego wyboru/wielokrotnego wyboru, test uzupełnień – dyskusja – sprawdzian praktyczny <p>metody sumujące:</p> <ul style="list-style-type: none"> – egzamin kończący kurs (test pisemny jednego wyboru/wielokrotnego wyboru, test uzupełnień, sprawdzian praktyczny) 	<p>wg ustalonego rozkładu materiału oraz terminów sprawdzania wiedzy/umiejętności</p> <p>koniec kursu</p>

Efekt kształcenia z podstawy programowej (oznaczony w programie kursu jako kluczowy dla kwalifikacji lub jednostki efektów)	Wskaźniki potwierdzające osiągnięcie efektu kształcenia	Metody/techniki badania	Termin badania
stosuje zasady komunikacji interpersonalnej (ek)	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia zasady komunikacji interpersonalnej i aktywne metody słuchania – określa zasady komunikacji interpersonalnej – charakteryzuje aktywne metody słuchania 	<p>metody bieżące (sprawdzanie wiedzy/umiejętności w trakcie kształcenia):</p> <ul style="list-style-type: none"> – odpowiedź ustna – test pisemny jednego wyboru/wielokrotnego wyboru, test uzupełnień – dyskusja – przygotowanie prezentacji/referatu – sprawdzian praktyczny <p>metody sumujące:</p> <ul style="list-style-type: none"> – egzamin kończący kurs (test pisemny jednego wyboru/wielokrotnego wyboru, test uzupełnień, sprawdzian praktyczny) 	<p>wg ustalonego rozkładu materiału oraz terminów sprawdzania wiedzy/umiejętności</p> <p>koniec kursu</p>
ponosi odpowiedzialność za podejmowane działania (ek)	<ul style="list-style-type: none"> – opisuje zakres odpowiedzialności opiekuna osoby starszej podczas realizacji zadań zawodowych – wskazuje przykłady odpowiedzialności prawnej opiekuna osoby starszej – wymienia konsekwencje braku odpowiedzialności podczas wykonywania zadań zawodowych 	<p>metody bieżące (sprawdzanie wiedzy/umiejętności w trakcie kształcenia):</p> <ul style="list-style-type: none"> – odpowiedź ustna – test pisemny jednego wyboru/wielokrotnego wyboru, test uzupełnień – przygotowanie prezentacji/referatu – sprawdzian praktyczny <p>metody sumujące:</p>	<p>wg ustalonego rozkładu materiału oraz terminów sprawdzania wiedzy/umiejętności</p> <p>koniec kursu</p>

Efekt kształcenia z podstawy programowej (oznaczony w programie kursu jako kluczowy dla kwalifikacji lub jednostki efektów)	Wskaźniki potwierdzające osiągnięcie efektu kształcenia	Metody/techniki badania	Termin badania
	<ul style="list-style-type: none"> wykonuje przydzielone zadania zgodnie z procedurami i zasadami 	<ul style="list-style-type: none"> egzamin kończący kurs (test pisemny jednego wyboru/wielokrotnego wyboru, test uzupełnień, sprawdzian praktyczny) 	

6. Wykaz literatury oraz niezbędnych środków i materiałów dydaktycznych

6.1. Wykaz literatury

1. „Opiekun Osoby starszej. Podręcznik do nauki zawodu” Praca zbiorowa Wydawnictwo WSiP 2020
2. Atlas Anatomiczny, Wydawnictwo Buchmann, 2007.
3. Bernert A. „Pierwsza pomoc”, Wydawnictwo Centrum Rozwoju Edukacji EDICON sp. z o. o. Poznań
4. Bochenek A., Reicher M. „Anatomia człowieka” t. 1-5 . Wydawnictwo PZWL. Warszawa 2007
5. Buchfelder M., Buchfelder A., Podręcznik pierwszej pomocy, Warszawa 2014.
6. Ciszek B., Aleksandrowicz R. (red.), Mały atlas anatomiczny, red., Wydawnictwo PZWL, Warszawa 2015.
7. Gołąb B. „Podstawy anatomii człowieka”. Wydawnictwo PZWL, Warszawa 2012
8. Goniewicz M., Pierwsza pomoc, Warszawa 2014.
9. Jakimowicz-Klein B. „Opieka nad seniorem” Wydawca: Świat Książki Warszawa 2014
10. Krajewska-Kułak E., Cybulski M. „Opieka nad osobami starszymi. Przewodnik dla zespołu terapeutycznego”. Wydawnictwo PZWL, Warszawa 2016
11. Krzywda A., Krzywda P. „Opiekun osoby w podeszłym wieku, przewlekle chorej lub niepełnej” Wydawnictwo KeBe s.c.
12. Łazarkiewicz Magdalena Anna, Owczarek Krzysztof „Poradnik opiekuna seniora. Pogoda na starość”. Wydawnictwo Wolters Kluwer Polska 2018
13. Paciorek P., Patrzala A., Medyczne czynności ratunkowe, PZWL, Warszawa 2016.
14. Rychlik A., Pawluczuk I. „Czynności higieniczne, pielęgnacyjne i opiekuńcze” Wydawnictwo Centrum Rozwoju Edukacji EDICON sp. z o. o

15. Rychlik A., Pawluczuk I. „Opiekun medyczny Nowe umiejętności” Wydawnictwo Centrum Rozwoju Edukacji EDICON sp. z o. o
16. Schiefele J., Staudt I., Dach M. „Pielęgniarstwo geriatryczne” Wydawnictwo Medyczne Urban & Partner, Wrocław 2005
17. Wytyczne ERR z 2015 roku

6.2. Wykaz niezbędnych środków i materiałów dydaktycznych

Sala ogólnodostępna wyposażona w stanowisko komputerowe z dostępem do Internetu oraz ekran projekcyjny, projektor multimedialny, tablicę, literaturę zawodową częściowo w pracowni umożliwiającej swobodne ustawienie krzeseł. Sala wyposażona w materace, możliwość swobodnego organizowania przestrzeni, flipchart, materiały piśmiennicze.

Pracownia wyposażona w podstawowy sprzęt z zakresu udzielania pierwszej pomocy przedmedycznej, w tym: defibrylator, fantomy BLS dorosłego, środki ochrony indywidualnej, ciśnieniomierz, termometr, glukometr, środki dezynfekujące, materiały higieniczne i opatrunkowe.

Filmy i prezentacje multimedialne o tematyce z zakresu języka migowego i niepełnosprawności słuchowej, podręczniki.

7. Sposób i forma zaliczenia kursu

Kurs powinien zakończyć się egzaminem, na który złoży się zarówno część praktyczna jak i teoretyczna.

Część dotycząca teorii powinna mieć formę testu, który powinien zawierać zarówno pytania zamknięte jak i część opisu przypadku.

Na część praktyczną powinny składać się zadania wskazujące na opanowanie umiejętności konkretnych procedur związanych z opieką nad osobą starszą.

Zadania w części teoretycznej i praktycznej powinny uwzględniać kryteria weryfikacji ze wszystkich przedmiotów kursu.

8. Sprawdzenie kompletności i poprawności opracowanego programu zajęć

Tabela 6 Tabela weryfikacji programu nauczania KUZ pod kątem zgodności z przepisami prawa oświatowego

Lp.	Program kursu umiejętności zawodowych uwzględnia	Zawartość opracowanego programu zajęć (Takt-T/Nie-N)
1	Cele kształcenia (zadania zawodowe)	T
2	Efekty kształcenia	T
3	Kryteria weryfikacji	T
4	Warunki realizacji kształcenia w kwalifikacji (lub niezbędne do realizacji danej jednostki efektów)	T
5	Minimalna liczba godzin kształcenia zawodowego dla kwalifikacji wyodrębnionej w zawodzie lub jednostki efektów	T

Tabela 7 Tabela weryfikacji programu KUZ pod kątem kompletności efektów kształcenia

Efekty kształcenia oraz kryteria weryfikacji określone w podstawie programowej kształcenia w zawodzie		Zawartość opracowanego programu zajęć (temat zajęć)
SPO.02.3. Diagnozowanie potrzeb biopsychospołecznych i możliwości w funkcjonowaniu osoby starszej		
Efekty kształcenia	Kryteria weryfikacji	
rozpoznaje potrzeby i problemy osoby starszej (ek)	<ul style="list-style-type: none"> – różnicuje pojęcia: potrzeba i problem – określa potrzeby człowieka – dobiera sposoby zaspokajania potrzeb osoby starszej – opisuje potrzeby biopsychospołeczne osoby starszej 	Metodyka i metodologia pracy z osobą starszą
pomaga osobie starszej w zaspokajaniu potrzeb biopsychospołecznych (ek)	<ul style="list-style-type: none"> – określa potrzeby biopsychospołeczne osoby starszej – opisuje zaburzenia w zakresie zdrowia fizycznego osoby starszej – rozróżnia zaburzenia w zakresie zdrowia psychicznego człowieka – rozpoznaje potrzeby społeczne osoby starszej 	Opieka i pomoc osobie starszej
charakteryzuje ogólną budowę organizmu człowieka (ew)	<ul style="list-style-type: none"> – objaśnia pojęcia z zakresu anatomii i fizjologii człowieka – opisuje procesy życiowe organizmu człowieka – omawia budowę i funkcję tkanek, narządów i układów organizmu człowieka 	Pielęgnowanie i zachowanie higieny osoby starszej
analizuje poziom możliwości psychofizycznych osoby starszej (ek)	<ul style="list-style-type: none"> – ustala ograniczenia funkcjonalne w zaspokajaniu potrzeb psychofizycznych – ocenia poziom samodzielności osoby starszej, posługując się wybraną skalą – rozpoznaje orientację osoby starszej w miejscu i czasie 	Opieka i pomoc osobie starszej
rozpoznaje symptomy zaburzeń psychofizycznych u osoby starszej (ek)	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia objawy zaburzeń psychicznych u osoby starszej – wymienia objawy zaburzeń fizycznych u osoby starszej – rozróżnia choroby wieku starczego 	Opieka i pomoc osobie starszej
rozpoznaje warunki życia osoby starszej (ek)	<ul style="list-style-type: none"> – ocenia poziom samodzielności w życiu społecznym osoby starszej – analizuje sytuację materialną osoby starszej – określa warunki mieszkaniowe osoby starszej – charakteryzuje wyposażenie gospodarstwa domowego osoby starszej – rozpoznaje istniejące relacje rodzinne osoby starszej 	Metodyka i metodologia pracy z osobą starszą
dokonyuje pomiaru parametrów życiowych osoby starszej (ek)	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia parametry życiowe – określa prawidłowe wartości parametrów życiowych człowieka – określa sposoby pomiaru parametrów życiowych człowieka 	Pielęgnowanie i zachowanie higieny osoby starszej

Efekty kształcenia oraz kryteria weryfikacji określone w podstawie programowej kształcenia w zawodzie		Zawartość opracowanego programu zajęć (temat zajęć)
	<ul style="list-style-type: none"> – dokonuje analizy wartości parametrów życiowych osoby starszej – gromadzi zapisy parametrów życiowych osoby starszej w prowadzonej dokumentacji 	
planuje działania opiekuńczo-wspierające osobę starszą (ek)	<ul style="list-style-type: none"> – posługuje się metodami, technikami i narzędziami do wdrażania działań opiekuńczo-wspierających – ustala plan działań opiekuńczo-wspierających – weryfikuje program działań za pomocą zgromadzonej dokumentacji 	Metodyka i metodologia pracy z osobą starszą
posługuje się dokumentacją dotyczącą sytuacji zdrowotnej i społecznej osoby starszej (ew)	<ul style="list-style-type: none"> – określa rodzaje dokumentacji zdrowotnej i społecznej osoby starszej – analizuje dokumentację dotyczącą sytuacji zdrowotnej i społecznej osoby starszej – prowadzi dokumentację sytuacji zdrowotnej i społecznej osoby starszej 	Metodyka i metodologia pracy z osobą starszą
Kompetencje personalne i społeczne		
stosuje zasady komunikacji interpersonalnej (ek)	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia zasady komunikacji interpersonalnej i aktywne metody słuchania – określa zasady komunikacji interpersonalnej – charakteryzuje aktywne metody słuchania 	Opieka i pomoc osobie starszej
planuje wykonanie zadania (ew)	<ul style="list-style-type: none"> – analizuje możliwości realizacji zadania – planuje czas przeznaczony na realizację zadania 	Metodyka i metodologia pracy z osobą starszą
ponosi odpowiedzialność za podejmowane działania (ek)	<ul style="list-style-type: none"> – opisuje zakres odpowiedzialności opiekuna osoby starszej podczas realizacji zadań zawodowych – wskazuje przykłady odpowiedzialności prawnej opiekuna osoby starszej – wymienia konsekwencje braku odpowiedzialności podczas wykonywania zadań zawodowych – wykonuje przydzielone zadania zgodnie z procedurami i zasadami 	Metodyka i metodologia pracy z osobą starszą
wykazuje się kreatywnością i otwartością na zmiany (ew)	<ul style="list-style-type: none"> – rozpoznaje sytuacje nietypowe w środowisku pracy – podejmuje działania w sytuacji trudnej – ocenia skutki podejmowanych działań w sytuacjach trudnych – wyjaśnia znaczenie zmiany w życiu człowieka 	Opieka i pomoc osobie starszej Metodyka i metodologia pracy z osobą starszą
aktualizuje wiedzę i doskonali umiejętności zawodowe (ew)	<ul style="list-style-type: none"> – opisuje podstawowy zakres wiedzy i umiejętności zawodowych – analizuje własne kompetencje – wyznacza sobie cele rozwojowe 	Metodyka i metodologia pracy z osobą starszą

Efekty kształcenia oraz kryteria weryfikacji określone w podstawie programowej kształcenia w zawodzie		Zawartość opracowanego programu zajęć (temat zajęć)
	– planuje własny rozwój zawodowy	

Załączniki

Tabela 8 Przyporządkowanie efektów kształcenia wraz z kryteriami weryfikacji do poszczególnych przedmiotów

Effekt kształcenia wraz z kodowaniem (ek; ew; ep)	Liczba godzin na poszczególne efekty kształcenia	Kryteria weryfikacji	Opieka i pomoc osobie starszej	Metodyka i metodologia pracy z osobą starszą	Pielęgnowanie i zachowanie higieny osoby starszej
rozpoznaje potrzeby i problemy osoby starszej (ek)	32	<ul style="list-style-type: none"> – różnicuje pojęcia: potrzeba i problem – określa potrzeby człowieka – dobiera sposoby zaspokajania potrzeb osoby starszej – opisuje potrzeby biopsychospołeczne osoby starszej 		x	
pomaga osobie starszej w zaspokajaniu potrzeb biopsychospołecznych (ek)	40	<ul style="list-style-type: none"> – określa potrzeby biopsychospołeczne osoby starszej – opisuje zaburzenia w zakresie zdrowia fizycznego osoby starszej – rozróżnia zaburzenia w zakresie zdrowia psychicznego człowieka – rozpoznaje potrzeby społeczne osoby starszej 	x		
charakteryzuje ogólną budowę organizmu człowieka (ew)	32	<ul style="list-style-type: none"> – objaśnia pojęcia z zakresu anatomii i fizjologii człowieka – opisuje procesy życiowe organizmu człowieka – omawia budowę i funkcję tkanek, narządów i układów organizmu człowieka 			x

Efekt kształcenia wraz z kodowaniem (ek; ew; ep)	Liczba godzin na poszczególne efekty kształcenia	Kryteria weryfikacji	Opieka i pomoc osobie starszej	Metodyka i metodologia pracy z osobą starszą	Pielęgnowanie i zachowanie higieny osoby starszej
analizuje poziom możliwości psychofizycznych osoby starszej (ek)	16	<ul style="list-style-type: none"> – ustala ograniczenia funkcjonalne w zaspokajaniu potrzeb psychofizycznych – ocenia poziom samodzielności osoby starszej, posługując się wybraną skalą – rozpoznaje orientację osoby starszej w miejscu i czasie 	x		
rozpoznaje symptomy zaburzeń psychofizycznych u osoby starszej (ek)	32	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia objawy zaburzeń psychicznych u osoby starszej – wymienia objawy zaburzeń fizycznych u osoby starszej – rozróżnia choroby wieku starczego 	x		
rozpoznaje warunki życia osoby starszej (ek)	32	<ul style="list-style-type: none"> – ocenia poziom samodzielności w życiu społecznym osoby starszej – analizuje sytuację materialną osoby starszej – określa warunki mieszkaniowe osoby starszej – charakteryzuje wyposażenie gospodarstwa domowego osoby starszej – rozpoznaje istniejące relacje rodzinne osoby starszej 		x	
dokонуje pomiaru parametrów życiowych osoby starszej (ek)	12	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia parametry życiowe – określa prawidłowe wartości parametrów życiowych człowieka – określa sposoby pomiaru parametrów życiowych człowieka – dokonuje analizy wartości parametrów życiowych osoby starszej – gromadzi zapisy parametrów życiowych osoby starszej w prowadzonej dokumentacji 			x

Efekt kształcenia wraz z kodowaniem (ek; ew; ep)	Liczba godzin na poszczególne efekty kształcenia	Kryteria weryfikacji	Opieka i pomoc osobie starszej	Metodyka i metodologia pracy z osobą starszą	Pielęgnowanie i zachowanie higieny osoby starszej
planuje działania opiekuńczo-wspierające osobę starszą (ek)	42	<ul style="list-style-type: none"> – posługuje się metodami, technikami i narzędziami do wdrażania działań opiekuńczo-wspierających – ustala plan działań opiekuńczo-wspierających – weryfikuje program działań za pomocą zgromadzonej dokumentacji 		x	
posługuje się dokumentacją dotyczącą sytuacji zdrowotnej i społecznej osoby starszej (ew)	16	<ul style="list-style-type: none"> – określa rodzaje dokumentacji zdrowotnej i społecznej osoby starszej – analizuje dokumentację dotyczącą sytuacji zdrowotnej i społecznej osoby starszej – prowadzi dokumentację sytuacji zdrowotnej i społecznej osoby starszej 		x	
Kompetencje personalne i społeczne					
stosuje zasady komunikacji interpersonalnej (ek)		<ul style="list-style-type: none"> – wymienia zasady komunikacji interpersonalnej i aktywne metody słuchania – określa zasady komunikacji interpersonalnej – charakteryzuje aktywne metody słuchania 	x		
planuje wykonanie zadania (ew)		<ul style="list-style-type: none"> – analizuje możliwości realizacji zadania – planuje czas przeznaczony na realizację zadania 		x	
ponosi odpowiedzialność za podejmowane działania (ek)		<ul style="list-style-type: none"> – opisuje zakres odpowiedzialności opiekuna osoby starszej podczas realizacji zadań zawodowych – wskazuje przykłady odpowiedzialności prawnej opiekuna osoby starszej – wymienia konsekwencje braku odpowiedzialności podczas wykonywania zadań zawodowych 		x	

Efekt kształcenia wraz z kodowaniem (ek; ew; ep)	Liczba godzin na poszczególne efekty kształcenia	Kryteria weryfikacji	Opieka i pomoc osobie starszej	Metodyka i metodologia pracy z osobą starszą	Pielęgnowanie i zachowanie higieny osoby starszej
		<ul style="list-style-type: none"> – wykonuje przydzielone zadania zgodnie z procedurami i zasadami 			
wykazuje się kreatywnością i otwartością na zmiany (ew)		<ul style="list-style-type: none"> – rozpoznaje sytuacje nietypowe w środowisku pracy – podejmuje działania w sytuacji trudnej – ocenia skutki podejmowanych działań w sytuacjach trudnych – wyjaśnia znaczenie zmiany w życiu człowieka 	X	X	
aktualizuje wiedzę i doskonali umiejętności zawodowe (ew)		<ul style="list-style-type: none"> – opisuje podstawowy zakres wiedzy i umiejętności zawodowych – analizuje własne kompetencje – wyznacza sobie cele rozwojowe – planuje własny rozwój zawodowy 		X	

Tabela 9 Grupowanie efektów kształcenia w zajęcia i nadawanie nazw tym zajęciom

Efekt kształcenia wraz z kodowaniem (ek; ew; ep)	Liczba godzin na poszczególne efekty kształcenia	Kryteria weryfikacji	Obowiązkowe zajęcia edukacyjne ustalone przez dyrektora	Okres realizacji
rozpoznaje potrzeby i problemy osoby starszej (ek)	32	<ul style="list-style-type: none"> – różnicuje pojęcia: potrzeba i problem – określa potrzeby człowieka – dobiera sposoby zaspokajania potrzeb osoby starszej – opisuje potrzeby biopsychospołeczne osoby starszej 	Metodyka i metodologia pracy z osobą starszą	5 miesięcy
pomaga osobie starszej w zaspokajaniu potrzeb biopsychospołecznych (ek)	40	<ul style="list-style-type: none"> – określa potrzeby biopsychospołeczne osoby starszej – opisuje zaburzenia w zakresie zdrowia fizycznego osoby starszej – rozróżnia zaburzenia w zakresie zdrowia psychicznego człowieka – rozpoznaje potrzeby społeczne osoby starszej 	Opieka i pomoc osobie starszej	5 miesięcy
charakteryzuje ogólną budowę organizmu człowieka (ew)	32	<ul style="list-style-type: none"> – objaśnia pojęcia z zakresu anatomii i fizjologii człowieka – opisuje procesy życiowe organizmu człowieka – omawia budowę i funkcję tkanek, narządów i układów organizmu człowieka 	Pielęgnowanie i zachowanie higieny osoby starszej	5 miesięcy
analizuje poziom możliwości psychofizycznych osoby starszej (ek)	16	<ul style="list-style-type: none"> – ustala ograniczenia funkcjonalne w zaspokajaniu potrzeb psychofizycznych – ocenia poziom samodzielności osoby starszej, posługując się wybraną skalą – rozpoznaje orientację osoby starszej w miejscu i czasie 	Opieka i pomoc osobie starszej	5 miesięcy
rozpoznaje symptomy zaburzeń psychofizycznych u osoby starszej (ek)	32	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia objawy zaburzeń psychicznych u osoby starszej – wymienia objawy zaburzeń fizycznych u osoby starszej – rozróżnia choroby wieku starczego 	Opieka i pomoc osobie starszej	5 miesięcy
rozpoznaje warunki życia osoby starszej (ek)	32	<ul style="list-style-type: none"> – ocenia poziom samodzielności w życiu społecznym osoby starszej – analizuje sytuację materialną osoby starszej – określa warunki mieszkaniowe osoby starszej 	Metodyka i metodologia pracy z osobą starszą	

Efekt kształcenia wraz z kodowaniem (ek; ew; ep)	Liczba godzin na poszczególne efekty kształcenia	Kryteria weryfikacji	Obowiązkowe zajęcia edukacyjne ustalone przez dyrektora	Okres realizacji
		<ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje wyposażenie gospodarstwa domowego osoby starszej – rozpoznaje istniejące relacje rodzinne osoby starszej 		
dokonyje pomiaru parametrów życiowych osoby starszej (ek)	12	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia parametry życiowe – określa prawidłowe wartości parametrów życiowych człowieka – określa sposoby pomiaru parametrów życiowych człowieka – dokonuje analizy wartości parametrów życiowych osoby starszej – gromadzi zapisy parametrów życiowych osoby starszej w prowadzonej dokumentacji 	Pielęgnowanie i zachowanie higieny osoby starszej	5 miesięcy
planuje działania opiekuńczo-wspierające osobę starszą (ek)	42	<ul style="list-style-type: none"> – posługuje się metodami, technikami i narzędziami do wdrażania działań opiekuńczo-wspierających – ustala plan działań opiekuńczo-wspierających – weryfikuje program działań za pomocą zgromadzonej dokumentacji 	Metodyka i metodologia pracy z osobą starszą	5 miesięcy
posługuje się dokumentacją dotyczącą sytuacji zdrowotnej i społecznej osoby starszej (ew)	16	<ul style="list-style-type: none"> – określa rodzaje dokumentacji zdrowotnej i społecznej osoby starszej – analizuje dokumentację dotyczącą sytuacji zdrowotnej i społecznej osoby starszej – prowadzi dokumentację sytuacji zdrowotnej i społecznej osoby starszej 	Metodyka i metodologia pracy z osobą starszą	5 miesięcy

Tabela 10 Określenie liczby godzin poszczególnych zajęć z podziałem na zajęcia teoretyczne i praktyczne

Przedmiot/ Obowiązkowe zajęcia edukacyjne ustalone przez dyrektora	Liczba godzin		Efekty kształcenia wraz kryteriami weryfikacji realizowane w ramach przedmiotów oraz kodami (ek, ew, ep.)	
	Przedmioty zawodowe teoretyczne	Zajęcia realizowane w formie zajęć praktycznych		
			Efekty kształcenia	Kryteria weryfikacji
Metodyka i metodologia pracy z osobą starszą	70	52	SPO.02.3.1 rozpoznaje potrzeby i problemy osoby starszej (ek)	<ul style="list-style-type: none"> – różnicuje pojęcia: potrzeba i problem – określa potrzeby człowieka – dobiera sposoby zaspokajania potrzeb osoby starszej – opisuje potrzeby biopsychospołeczne osoby starszej
			SPO.02.3.6 rozpoznaje warunki życia osoby starszej (ek)	<ul style="list-style-type: none"> – ocenia poziom samodzielności w życiu społecznym osoby starszej – analizuje sytuację materialną osoby starszej – określa warunki mieszkaniowe osoby starszej – charakteryzuje wyposażenie gospodarstwa domowego osoby starszej – rozpoznaje istniejące relacje rodzinne osoby starszej
			SPO.02.3.8 planuje działania opiekuńczo-wspierające osobę starszą (ek)	<ul style="list-style-type: none"> – posługuje się metodami, technikami i narzędziami do wdrażania działań opiekuńczo-wspierających – ustala plan działań opiekuńczo-wspierających – weryfikuje program działań za pomocą zgromadzonej dokumentacji
			SPO.02.3.9 posługuje się dokumentacją dotyczącą sytuacji zdrowotnej i społecznej osoby starszej (ew)	<ul style="list-style-type: none"> – określa rodzaje dokumentacji zdrowotnej i społecznej osoby starszej – analizuje dokumentację dotyczącą sytuacji zdrowotnej i społecznej osoby starszej – prowadzi dokumentację sytuacji zdrowotnej i społecznej osoby starszej

Przedmiot/ Obowiązkowe zajęcia edukacyjne ustalone przez dyrektora	Liczba godzin		Efekty kształcenia wraz kryteriami weryfikacji realizowane w ramach przedmiotów oraz kodami (ek, ew, ep.)	
	Przedmioty zawodowe teoretyczne	Zajęcia realizowane w formie zajęć praktycznych		
			Efekty kształcenia	Kryteria weryfikacji
Opieka i pomoc osobie starszej	54	34	SPO.02.3.2 pomaga osobie starszej w zaspokajaniu potrzeb biopsychospołecznych (ek)	<ul style="list-style-type: none"> – określa potrzeby biopsychospołeczne osoby starszej – opisuje zaburzenia w zakresie zdrowia fizycznego osoby starszej – rozróżnia zaburzenia w zakresie zdrowia psychicznego człowieka – rozpoznaje potrzeby społeczne osoby starszej
			SPO.02.3.4 analizuje poziom możliwości psychofizycznych osoby starszej (ek)	<ul style="list-style-type: none"> – ustala ograniczenia funkcjonalne w zaspokajaniu potrzeb psychofizycznych – ocenia poziom samodzielności osoby starszej, posługując się wybraną skalą – rozpoznaje orientację osoby starszej w miejscu i czasie
			SPO.02.3.5 rozpoznaje symptomy zaburzeń psychofizycznych u osoby starszej (ek)	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia objawy zaburzeń psychicznych u osoby starszej – wymienia objawy zaburzeń fizycznych u osoby starszej – rozróżnia choroby wieku starczego
Pielęgowanie i zachowanie higieny osoby starszej	20	24	SPO.02.3.3 charakteryzuje ogólną budowę organizmu człowieka (ew)	<ul style="list-style-type: none"> – objaśnia pojęcia z zakresu anatomii i fizjologii człowieka – opisuje procesy życiowe organizmu człowieka – omawia budowę i funkcję tkanek, narządów i układów organizmu człowieka
			SPO.02.3.7 dokonuje pomiaru parametrów życiowych osoby starszej (ek)	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia parametry życiowe – określa prawidłowe wartości parametrów życiowych człowieka – określa sposoby pomiaru parametrów życiowych człowieka – dokonuje analizy wartości parametrów życiowych osoby starszej – gromadzi zapisy parametrów życiowych osoby starszej w prowadzonej dokumentacji